

Țara Noastră

Restaurarea

Trebuie să vie...

Sufletul poporului nostru bun și milostiv a așteptat neconținut o reparație. Tânărul prinț era doar așa de strâns legat de țară... Cel dintâi născut al dinastiei pe pământul cu care și confundase soarta. Cine nu și aduce aminte de-acum douăzeci de ani, când copilul blond de subt privegherea severă a Regelui Carol reflecta în ochii lui albaștri toate speranțele viselor noastre îndrăznețe de frângere a hoțarelor? De-atunci zi cu zi, în tot cursul acestei perioade de sbucium antebelic sau de friguri ale războiului, el a concentrat asupra și atâtea gânduri și planuri de mai bine, pe care o lume dornică de premeniri le-a ținut crezând în ziua de mâine... Prea era năruirea crudă, ca să fi putut lăsa resemnare în urma ei. Prea se învălea în mister această plecare, ca să nu stârnească întrebări, și prea evident triumful unor șoguni ai politicii dela București, ca mulțimea să nu bănuiască o mare nedreptate urzită în taină. De-aceea exilatul dela Paris s'a încununat cu aureola suferinții, și din clipa când acest botez a fost săvârșit, revenirea în țară era virtual izbândită, fiindcă ea devenise o problemă morală a spiritului public pe deasupra oportunităților politice, dincolo de orice socoteală drămuitoare...

Dar la aceste justificări sufletești s'a mai adăugat, trebuie s'o recunoaștem, realitatea multiplă a vieții noastre de stat cu toate apăsările ei din anii din urmă. Dela moartea Regelui Ferdinand țara a mers din rău în mai rău, într'o prăvălire spre prăpastie. Guverne slăbănoage au făcut să se risipească orice autoritate a cărmuirii și bolile infantile ale votului nostru universal au năpădit la toate răspântiile. În fruntea trebilor s'au instalat potențații urnelor cu ignoranța lor senină și cu foamea lor întunecată. Doi ani au fost deajuns, ca aici să se resimtă până în adâncime otrava disolvantă, ca viața de stat

să ia aierul unui provizorat penibil și instictul nostru de conservare să strige: *Unde-i salvatorul?*

Autorul direct însă al restaurării este așazisul factor constituțional de ieri, investit cu prerogative regale câtă vreme tronul era văduvit.. Cine va scrie mai târziu, când toate patimile se vor potoli, istoria pragmatică a Regenției va da, cred, opiniei publice deaici și de ori-unde argumentele definitive pentru abolirea nenorocitei instituții. Așa cum a fost alcătuită la noi, prin însăși structura ei a trezit din primul moment neîncredere, pentruca dupăce a intrat în funcțiune să legitimeze un sentiment unanim de silă și amărăciune. Psihologia poporului nostru refuza dela început o asemenea domnie a trei capete, care nu-și găsea nici un echivalent în trecutul românesc, afară doar de bălaurul din poveștile populare, care și el o isprăvea rău, fiindcă de obicei venea Făt-frumos cu paloșul și i le tăia. Detestată ca principiu, Regența prin însăși compoziția ei dispartată și fără nici o înrudire organică era predestinată pierzării. Trebile statului s'au resimțit zilnic sub nenorocitul regim tricefal. Coroana și-a eclipsat strălucirea de odinioară, ne mai fiind nici izvor de autoritate pentru țară, nici frână moderaoare pe seama guvernului. Tirania partidului de la putere s'a așternut asupra Regenției și-a transformat-o într'un element de execuțiune a unei voinți care nu-i aparținea. Lumea a înțeles degrabă absența unui for suprem de dreptate și subt presiunea acestei constatări s'a pornit din toate părțile dărâmarca...

Dacă ar fi să însemnăm în aceste rânduri pripite momentul istoric când anume s'a prăbușit iremediabil prestigiul Regenției în conștiința publică, atunci alegerea dlui Sărățeanu ni-l fixează fără puțință de contradicere. În ziua când dl Iuliu Maniu, după cunoscutele-i tertipuri blăjenești a introdus în palatul regal pe ruda dlui Vaida, ne-am dat seama cu toții că s'a consumat existența locotenenței domnești la noi. Căzuse atât de jos subt șmecherlâcul provincial al patronului, încât nu mai avea scăpare. Țara batjocorită și desmetecită, doritoare de-un real punct de razim pentru ziua de mâine, a priceput că suntem în plină operetă cu acest proaspăt locatar iscodit de meschina fantezie a unui consorțiu exploataor. Ochii cetățenilor s'au îndreptat spre Paris. A fost o generală recrudescență în credința tuturor. Toate păturile sociale cu instictul lor normal și-au cerut stăpânul peste o țară apucată pe mâna proștilor și lipsită de ocrotirea tronului. Oamenii politici au preconizat în mod public zădărnicia Regenției, arătând primejdia care ne paște prin păstrarea ei. Sunt încă în memoria cetitorilor cuvintele Generalului Averescu pronunțate în materie câteva luni în urmă la congresul partidului poporului. Nu depășim granițele obiectivității când susținem, că această sentință de condamnare a Regenției dictată de demnitate și înțelepciune, a indicat pentru întâia-ora în cugetul obștesc necesitatea anulării actului dela 4 Ianuarie. Chestiunea s'a pus limpede în mintea noastră. Regalitatea, ne-am zis, e o dogmă a vieții de stat la noi. Dacă nu rezoane de alt ordin, gradul de pregătire cetățenească a maselor noastre și vecinătatea rusească ne predeslinează unei concepții monarhice. Așa

fiind lucrurile, trebuie să salvăm ideea dinastică pe care ne-o compromise Regența.

Asfel s'a pus problema din care rezulta întrebarea firească: *Cine mai poate salva aici principiul regalității?*

Răspunsul judecății tuturor acelor care nu aveau nici conștiința păcatului săvârșit la 4 Ianuarie 1926, nici rubedenie împinsă în Regență, era neted și clar:

— Principele Carol!

* * *

După pecetea consfințirii logice au urmat faptele. Ele vor fi relatate cândva cu cumpăt și omenie pentru a se vedea adevărul.

Deocamdată interesează însăși marea transformare prin care a trecut țara dela o zi la alta. Îndeplinind un act de voință proprie și de curaj personal, exilatul dela Paris, împins de dorul pământului care-l chema, a venit acasă. Fapt simplu și măreț ca toate filele strălucitoare ale istoriei. Cine știe ce-a tras mai mult în cumpănă în hotărârea nestrămutată? Nostalgia de pribeag, ori fluturarea destinului peste creștetul viitorului monarch? El a trecut în sbor peste țară și a coborât de sus ca o bine cuvântare. Când a pus piciorul la București, era stăpân pur și simplu, stăpânul vieții și al morții. Toate așezările vremelnice menite să-i închidă calea s'au prăbușit. Nicăiri nu s'a înregistrat încă o asemenea miraculoasă schimbare fără nici o sguđuire. N'a curs nici o picătură de sânge, fiindcă toate săbiile s'au ridicat, să-l salute. Românismul integral prins în vârtejul unei frenezii a tresărit în toate fibrele lui de simțire. Carol s'a cununat cu țara. Tot ce-a urmat de-aci înainte: abdicare de Regență, învârteli de-ale d-lui Maniu, parlament, etc., erau forme fcluite de oameni după ce mila lui Dumnezeu își spusese verdictul:

— Țara își avea Regele!

* * *

Carol II și-a ocupat tronul în mijlocul unui val de însuflețire necunoscută încă, și ca unanimitate și ca intensitate. Încrederea pe care i-o acordă țara e fără margini. Dragostea care-l învăluie nu e pentru ziua de ieri, ci pentru cea de mâine. Nu recunoștința trecutului se agită aici, ci speranța viitorului. Carol II descinde pe arenă ca un întemeitor de dinastie nouă. Ce e mai firesc, decât consecința că partidele politice, care trebuie să fie ecoul sentimentului public, și-au spus cuvântul lor de supusă înregistrare a realității și s'au plecat cu bucurie în fața ei?

O singură pată umbrește consensul politic al momentului hotărâtor pentru țară. E conducerea partidului liberal, atât de erbită de pafimă încât a pierdut uzul rațiunii. În primele clipe, după un transactionism mercantil de-o viață întreagă, s'a pomenit într-o postură de caraghioasă vitejie, neobișnuită la acești matadori ai bucuriilor pozitive.

Domnii Duca, V. Brătianu au ținut un limbaj de îndrăzneță frondă. De-atunci însă, zi cu zi, termometrul scade vertiginos în tabăra lor, mai ales după-ce George Brătianu își revendică dreptul de-a readeuce partidul liberal la ogașa normală... Subt presiunea tânărului luptător protestarea de ieri s'a schimbat în „espectativă"... Mergând așa înainte, nu vor trece multe săptămâni și ne vom pomeni că-și reclamă cu mult sgomot premiul de recunoștință din partea Suveranului pentru că ei l-au adus în țară...

Ar mai fi de spus câteva cuvinte despre șeful guvernului care a umplut Europa cu invenții lui ridicole. Falsificare, Iuliu Maniu e numele tău! Domnul acesta și cu acest prilej își etalează sculele cunoscutului jezuitism rural, de care lumea e sătulă până în gât. Vom înfige în curând condeiul în această mirciună, care a trezit stupeoare și desgust. Și până la desvăluirea odioasei manevre trebuie să spunem însă *urbi et orbi*, că măgarul pe care Hristos a intrat în Ierusalim a avut un rol mult mai important pentru Fiul omului, decât d. Iuliu Maniu în revenirea Regelui Carol II.

De astădată să alungăm deci, muștele ca să vedem lumina, să înlăturăm apariții meschine ca să vedem profilul noului venit și cu înima curată să-i zicem strămoșescul: — *Să trăiești Măria Ta!*

OCTAVIAN COGA

Dezolare

Peste copaci muiași în asfințire
Și amestecă un pâlț salbele 'n zare,
Și p'unde s'a fost dus ca pe-o cărare,
Se 'ntorc pe ramuri clipele 'n bocire.

Un clopot se smucește 'n turnul greu
De parc'ar vrea prin vânt s'alunge norii
Și gândul meu p'unde s'au dus cocorii
Împinge-o trâmbă grea 'ntr'un fund de hău...

Și 'n câmp, mormintele pe-un deal de plopi,
Strângând un pumn de flori târzii pe sân,
Oftează 'n pomi... iar drumul e bătrân
Că ai putea să-l strângi și să-l îngropi.

Cu botul la pășul tors de zile,
Pe miriști ciurde 'ncremenesc pe zare,
Și 'n bâte lungi copiii smulg cotoare
Să 'ngroape vara 'n chipu-unei copile ..

Din vâi la carul toamni-amurgu 'nhamă
Intruchipări de ceață și de sânge.
Ceva de brumă sufletul îmi strânge
Și simt pe ochi o tulbure maramă.

Și ascult. Un tren cu spatele de zale
Mi-a smuls din brațe, supt în zări de scrum,
Ce-a mai rămas din vara mea... De-acum,
N'o să mai pot să mă desbrac de jale.

Câmp bătrân

A 'ncremenit un pom pe câmpul gol,
Un veșted sfânt cu brațe despuiate,
Brumat ușor de-a lui singurătate,
Tulpane lungi de ceață-l înfășor.

Iar câmpu=adoarme 'n somnul din pământ,
Pâraele 'mpietrite 'nsuspinaea...
Rugi înzeuafi proptesc văzduhul strâmt
Și 'n sfâșieri de coase 'ngrădesc zarea.

Eu trec pe câmp cătând un sat prin ceață
Și gânduri mi=se 'ngrămădesc în drum
Și de le calc, ele se țin duium
De urma mea, îmbrobodite 'n ceață.

De.undeva aștept un om cu=știre
Și dorul mi se frânge 'n rugăciune.
Dar ziua afundată 'n toamnă apune
Târându=se sub alte covilfire.

Și eu nici azi n'am să te strâng la sân,
Iubirea mea!... Și=aștept ca pomul veșted...
Mi=aud brumând tristețile pe creștet
Și nici un om nu vine... Sunt bătrân!...

EMIL GIURGIUȚA

Precizarea unor atitudini politice îndrăznețe

Nu este fără interes pentru cercetătorul politic de mâine, să se precizeze unele atitudini politice de azi, față de marele eveniment pe-trecut prin instaurarea regelui Carol al II-lea în toate drepturile lui firești. D'abia au trecut câteva zile de când o țară întreagă s'a bucu-rat de cele întâmplate și profitorii politicianismului vor să pescuiască în apă tulbure, pentru a-și menține sau a-și pregăti situațiuni viitoare. Toți acești profitori trebuiesc să fie demascați, pentru ca opinia pu-blică să nu fie indusă în eroare.

Dacă aruncăm o privire retrospectivă asupra curentelor din țară în legătură cu chestiunea dinastică, care a constituit punctul nevralgic de la moartea regelui Ferdinand I, constatăm că ele se pot reduce la patru. Mai întâi era curentul acelor cari au crezut cu o îndărăt-nicie minunată în necesitatea reînțoarceri, în al doilea rând era curentul acelor cari cu o îndărătnicie neghioabă au luptat contra acestei reînțoarceri, în al treilea rând era curentul acelor cari înțelegeau chestiunea reînțoarceri pentru calcule meschine de oportu-nism politic, și în fine, în al patrulea rând era curentul acelor, cari considerând chestiunea reînțoarceri ca o problemă mare de stat, au vrut-o numai în clipa în care țara a considerat-o ca singura măsură salvatoare pentru ea.

Nu vrem să ne ocupăm nici de cei cari reprezintă primul cu-rent, nici de cei cari reprezintă al patrulea curent, pentru că aceste două curente pornind, primul de la un sentiment admirabil, cel de-al doilea de la concepția clarvăzătoare a intereselor permanente ale țării, s'au

întâlnit la un moment dat în scopul urmărit în mod cu totul dezinteresat, și cei cari le reprezintă nu înțeleg să se transforme în beneficiarii evenimentului. De altfel, numai dacă ar fi fost o soluțiune de conciliantitate în manifestarea voinței populare, s'ar fi putut vorbi de cei cari au voit cu orice preț și întotdeauna, sau la momentul oportun, reîntoarcerea. Când însă suflul unanیم al poporului nostru a consfințit prin o călduroasă și emoționată primire actul săvârșit, cine va mai avea îndelicateța să vorbească de rolul jucat de el, la îndeplinirea lui?

Ceeace trebuie să rămână întipărit pentru todeauna este: că reîntoarcerea a fost voită de Rege și aclamată de poporul întreg.

Reprezentanții acestor două curente, de care nu vrem să ne ocupăm aci, credem, că trebuie după drumul care și l'au croșit, să servească tronul și țara cu tot devotamentul și cu toată dezinteresarea.

În schimb însă, vrem să vorbim de celelalte două curente, și anume de cel contra Suveranului și de cel în aparență pentru Suveran, dar numai din calcule meschine de partid, adică de acela reprezentat de conducătorul partidului liberal și de conducătorul partidului național-tărănesc, cu unele excepții bine înțelese.

Aceste două curente apar ca niște manifestări îndrăznețe, care compromit prestigiul unei noi domnii, și nu este admisibil să lăsăm să se adumbrească cu nimic o domnie care trebuie să fie absolut liberă pentru ca să fie mântuitoare, iar nu impresionată de amenințările unora sau împedată în drumul ei de o țesătură de idei formate dintr'o falsă democrație și din fals constituționalism, etalat în vitrina politică ca să înșele lumea.

Partidul liberal a luat încă de la 4 Ianuarie 1926 o atitudine greșită. Ea a devenit antipatică, pentru că s'a întărit printr'o campanie de calomnii nedemne. A ajuns revoltătoare, când în fața faptului împlinit în loc să se supună a continuat să atace. Și tinde să devină odioasă, când vedem că are îndrăzneala să prefindă un loc de cinste în concertul politic, după ce va face declarația de retractare.

Doresc să fim bine înțeleși. Nu vom critica revenirea partidului liberal asupra atitudinii lui absurde, ceea ce însă nu putem admite, este ca acest partid să creadă, că revenind, el este acela care a văzut bine și că revine ca o grație pentru Suveran sau că față de atitudinea lui amenințătoare Suveranul va ști de frica lui.

Partidul liberal prin șef și toți fruntașii lui, afară de tânărul profesor de la Iași d. Gh. Brătianu, au declarat pe un ton necuviincios, că nu recunosc schimbarea actului de la 4 Ianuarie 1926 și că vor lupta pentru menținerea lui, iar dl Duca, pretendent la șefie, a spus ritos la început, că ar fi o dezonoare pentru d=sa să și schimbe punctul de vedere, chiar dacă ar fi sfârșitul vieții sale politice. Tot domnul Duca însă după câte=va zile, vorbind unor gazetari străini, a spus, că d=sa prin temperament este pentru conciliere, iar dl Argențoianu, de cum a venit din raidul de automobil făcut în Jugoslavla într'o dimineață numai, a trimis o scrisoare de solidarizare cu dl Vintilă Brătianu, adică de ostilitate Suveranului, a ținut să vadă

pe dl Gheorghe Brătianu, a iscălit în registru la palat și ca culme a ajuns să vadă chiar pe Suveran... Este, fără îndoială, un record.

Urmărind ziarul „Viitorul” constatăm în fiecare zi o atenuare a atitudinii, care nu se poate termina, dupăcum este și bine și firesc, decât cu o declarație de supunere Regelui.

Dar alătura de această evoluție, liberalii șoptesc în toate colțurile, că istoria se repetă, și după cum la 1876 în urma conspirației de la Mazar-Pașa contra regelui Carol I, atunci domnitor, liberalii au fost chemați la putere și au guvernat doisprezece ani, tot astfel și acum, după amenințare va veni împăcarea și o lungă guvernare liberală. Necuviința e prea mare ca să nu fie sancționată cu tot disprețul nostru.

Nu se poate compara situația de azi cu aceia din 1874—1876. Atunci aveam un domnitor strein venit d'abia de câți-va ani în țară. Era ușor pentru niște rău crescuți să amenințe și era prudent pentru tânărul domnitor, a cărui domnie nu era încă consolidată, să plece urechea — din tact politic — la aceste amenințări.

Astăzi avem un Rege român și ortodox, făcând parte dintr'o dinastie care ne-a dat doi mari Regi, dinastie care este adânc înrădăcinată în sufletul poporului nostru. Avem un Rege pe care toți, dar absolut toți îl iubim, îl considerăm ca un salvator și îi dăm toată încrederea. Un astfel de Rege nu poate pleca urechea la amenințările clubului liberal, iar liberalii să nu creadă, că dacă Regele întinde mâna iertătoare celor cari au făcut gestul obraznic, dacă va trimite o coroană la Florica sau va pomeni la Academia Română de defunctul I. I. C. Brătianu, înseamnă că îi este frică de ei.

Nu. Suveranul nu face parte din rândul oamenilor cari se tem, căci a făcut cu prisosință dovada contrarie. Dacă vrea să uite ticăloșia, o face dintr'un înalt sentiment de clemență regească.

Liberalii, cari vor beneficia cândva poate de această iertare, readucându-i astfel în rândul oamenilor, să știe, că istoria de data aceasta nu se repetă, că ei sunt în postura oamenilor umiliți și rușinați de fapta lor și că Regele, liber în mișcările lui față de partidul liberal, se va gândi sau nu la el, dacă va vrea, și dacă se va gândi, se va gândi numai când va vrea și cum va vrea el.

* * *

Trecând la partidul național-țărănesc constatăm că are o atitudine tot atât de criticabilă ca și partidul liberal, cu circumstanța agravantă că este și nesincer. Bine înțeles că scoatem din discuție pe câțiva fruntași ca d. d. Manoilescu și Iunian, cari însă în chestiunea care ne preocupă nu reprezentau directivele partidului, directive care erau în mânele dlui Maniu.

Să precizăm mai întâi atitudinea din ultimii ani a acestui partid mozaicat, în această chestiune. La moartea regelui Ferdinand I, Regența păstrând guvernul Brătianu a fost atacată și nerecunoscută de conducerea partidului național-țărănesc. Acest șah la Regență a

mers crescând ajungând la un punct culminant cu ocazia întrunirii dela Alba Iulia din 6 Mai 1928, când au amenințat că vor aduce pe prințul pribeag, dar nu l'au adus, fiindcă Regența le-a promis puterea pentru la toamnă, lucru care s'a și întâmplat. Din acest moment au devenit susținătorii cei mai aprigi ai Regenței. Această dragoste de Regență a durat vre-un an, când simțind, că Regența în afară de d. C. Sărățeanu ar putea să-i concedieze, au început iar să lase să se vorbească de reînțorcerea prințului pribeag. Din fericire pentru țară chestiunea fiind îmbrățișată de anumite cercuri, care în mod sincer voiau aducerea principelui, calculele dlui Maniu au dat greș.

Dsa voia, ca această chestiune să fie numai agitată ca o spețietoare pentru Regență, dar niciodată realizată. Citind expozeul dlui Maniu făcut înaintea Camerei după ce a fost din nou însărcinat cu formarea guvernului, primul-ministru declară că totul s'a făcut cu știința guvernului trecut, deci cu știința d-sale. Ne întrebăm și noi cum s'a întreat și d. N. Iorga în răspunsul dat dlui Maniu la Cameră, dacă era cu cunoștința guvernului, cum a putut fi expus Suveranul să facă o călătorie atât de periculoasă cu aeroplanul în timpul nopții! Nu, guvernul nu a știut, ba era hotărât să împiedece venirea și numai în fața faptului împlinit d. Maniu și guvernul s'au plecat. S'au plecat, dar nici această plecare nu a fost la început integrală, ci numai parțială, căci d. Maniu a consimțit pentru intrarea în Regență, și numai în urmă a trebuit să accepte singura foimulă liniștitoare pentru țară: anularea actului dela 4 Ianuarie și instalarea noului Rege.

P.in urmare, d. Maniu a mers în zigzag și țara trebuie să știe lămurit acest lucru, căci dacă cei cari au vrut să-l aducă pe principe și să-l aibe Rege nu au dreptul să bată monedă din acest fapt, cu atât mai puțin aceia cari au urmat o cale sinuoasă și au fost nevoiți să recunoască realitatea faptului împlinit.

Dar atitudinea dlui Maniu ca și a partidului condus de dsa nu se oprește aci. D. Maniu a continuat să pescuiască în apă turbure, vrând să apară în ochii lunei cu ocazia crizei de guvern, că el domină situația și char și pe Suveran. Este necesar să desvăluim și acest aspect al faptelor, pentru ca să nu se creeze legenda, că noul Suveran a fost înfrânt de a tet puternicia dlui Maniu, ci dimpotrivă că Suveranul s'a înălțat și în această împrejurare deasupra micimilor omenești, și a rezolvat pentru moment criza de guvern, făcând un gest de mărinimie, cum au fost toate câte le-a făcut de când a pus piciorul pe pământul binecuvântat al țării lui.

D. Maniu s'a acățat de un cuvânt al Suveranului, care a spus că vrea să rămână în limita principiilor constituționale, pentru ca să tragă concluzia că Suveranul a fost obligat să-i dea d-sale mână liberă în formarea guvernului. Înțelegeți perfidia dlui Maniu? A rămâne în strict constituționalism, înseamnă a respecta parlamentul existent, iar Suveranul a trebuit să se plece voinței dlui Maniu. Știm prea bine, că d. Maniu spune că Suveranul s'a plecat înaintea con-

stituției, dar cum după dsa viața constituțională în clipa de față e reprezentată prin dsa, deci Regele s'a supus dlui Maniu. D. Maniu a lăsat să se înțeleagă această necuviință, iar agentura partidului o popularizează.

Adevărul este însă cu totul altul. Este adevărat că Suveranul declară sus și tare că vrea să domnească ca un Rege constituțional, dar constituția îi acordă două mari prerogative neîngrădite de nimic: dreptul de a revoca și numi ministrii și dreptul de a dizolva parlamentul. Este inexact ceia ce afirmă d. Maniu, că a fi fost Rege constituțional în clipa crizei din urmă, înseamnă a recunoaște parlamentul și deci a se supune voinței lui. Regele putea în cel mai perfect constituționalism, să dea guvernul cui ar fi vrut și să dizolve parlamentul.

Faptul că parlamentul este încă în ființă și guvernul este tot în mâna dlui Maniu, nu se datorește considerațiunei că numai astfel s'ar fi respectat constituția, ci acest fapt își găsește o altă explicațiune, care nu dă niciun drept dlui Maniu să creadă, că dsa domină situația și pe Suveran.

Adevărata explicație a modului cum s'a rezolvat criza, stă în considerațiunea, că dintr'un sentiment de delicatețe nu voia Suveranul să dizolve parlamentul în fața căruia a depus jurământul și atunci de sigur a trebuit să'l însărcineze pe d-l Maniu cu formarea guvernului, neputându-se forma un guvern de concentrare. Așa dar legenda pe care d-l Maniu vrea să o creeze, că d-sa a dominat situația și pe Suveran, nu are nici o bază reală, căci Suveranul, având dreptul de la constituție să dizolve parlamentul și nedizolvând, nu înseamnă că nu a făcut-o fiindcă a vrut să rămână Rege constituțional. În realitate d-l Maniu procedând cum a procedat, invocând boli imaginare de care s'a-lecuit a doua zi, amăgind prietenii lui cu diferite liste ministeriale false, în care fiecare figura la departamentul dorit, dar prezentând Suveranului o listă diferită pe care comitetul partidului nu a cunoscut-o decât în ultimul moment, a dovedit și de data aceasta că a fost sub ori ce așteptare, slab față de propriul lui partid, dar cu îndrăzneala pe care o are întotdeauna de a crede, că toată lumea este proastă și că nu vede și nu înțelege cine este.

Adevărul este prin urmare cu totul altul. Suveranul și în această împrejurare a făcut un gest de mărinimie față de parlamentul actual, beneficiarul gestului fiind d-l Maniu, și cel ce a dominat situațiunea a fost Suveranul, care are aceiaș mână liberă și față de atitudinea onctuoasă a președintelui național-fărănesc, ca și față de toată lumea.

* * *

Odată ce am precizat aceste atitudini politice, putem termina articolul. Spuneam într'un alt articol al nostru*) publicat acum o

*) Rectificări ce se impun concepțiilor politice fundamentale în țara noastră, „Țara Noastră” din 4 Mai 1930, Nr. 19.

lună jumătate, că între altele, față de abdicarea Regenței dela drepturile ei, trebuie să se înceapă „...o acțiune puternică, hotărâtă, formidabilă, care să îndrepte răul sau să-l măture, dacă nu se mai poate tămădui, pentru a reintegra în drepturile ei regalitatea compromisă, prin care să se asigure dezvoltarea ideii de stat național și unitar”. Ceea ce doream acum o lună și ceva, s'a realizat în mod integral. Răul a fost măturat și regalitatea a fost reintegrată în toate drepturile sale prin întoarcerea Regelui Carol al II-lea.

Dacă acest fapt istoric s'a putut realiza într'o atmosferă de sărbătoare delirantă, este o datorie sfântă să-l păstrăm, ca reprezentând ceea ce trebuie să reprezinte și anume: *Reintegrarea regalității în toate drepturile sale*. O regalitate puternică, deasupra patimelor politice și neinfluențate nici de amenințări nici de lingușiri, nici de înșelătoria falșilor democrați, o regalitate pusă numai în serviciul intereselor permanente ale țării. Orice om politic sau partidul care vrea să acrediteze zvonul, că Suveranul ar putea primi sugestii pornite din alte motive decât din aceste interese permanente, continuă politica de discreditare a regalității, adică de vrăjmași ai țării noastre.

Am scris rândurile de față, pentru ca să descopăr această acțiune de discreditare dusă de un partid scos afară din lege și de un altul, care punând înainte respectul legii în mod fățarnic, urmăresc interese mărunte de persoane și de partid.

Este o datorie din partea tuturor să nu lase să se creeze legende periculoase, iar opinia publică a țării să știe, că amatorii de dominațiuni politice au încetat să mai existe, și că ceea ce există este: *un Rege ale cărui idealuri, după cum a spus așa de frumos chiar el, se confundă cu idealurile poporului, și mai sunt acei oameni de bine sau acele partide care înțeleg să servească în mod dezinteresat pe Rege, deci țara.*

ALEXANDRU OTETELIȘANU

Interesele regionale

Nimeni nu a exaltat spiritele nouilor provincii pe chestiunea apărării intereselor regionale ca partidul național-tărănesc. Actualii guvernanți, combătând cu extremă violență orice imixtiune în treburile Ardealului și Banatului, își revendicau competența exclusivă de a tămădui, singuri, toate rănilile și neajunsurile din acest colț de țară, iar mulțimea, lesne încrezătoare, își pusese atâtea nădejdi întrânșii, încât, în așteptarea bunățărilor promise nici o faptă bună făcută de alții nu o impresiona și nu dădea dreptul la vreo recunoștință oarecare. Am văzut cu ochii, cum vorba goală și răsunătoare a fost pusă în cumpană până cu fapta reală, apăsând balanța în favoarea celei dintâi. Naivitatea populară scăpase din vedere regula elementară, că numai lucrurile de aceiaș natură pot fi cântărite, persistând în această aberație până când atotștiutorilor de eri nu li s'a dat puțința de a făptui. Astăzi, oricine pricepe valoarea proverbului turcesc, care mai acum câțva timp nu găsea decât urechi surde, că »dacă ar veni din mână ceeace vine din gură, — fiecare sărac s'ar face bogat« . . .

Totuș, în ciuda protestelor aproape unanime a celor încrezători eri și profund dezamăgiți astăzi, nu se poate reproșa partidului național-tărănesc că nu s'ar fi preocupat deloc de ocrotirea intereselor noastre regionale. Dar interesul guvernului național-tărănesc s'a manifestat într'o direcțiune cu care vechiul Ardeal și Banat nu era deprins și pe care nu o cunoștea. Guvernarea de un an și jumătate a partidului național-tărănesc ne-a făcut să înțelegem, că una și aceiaș lozincă poate să aibă înțelesuri diferite. De unde, până la guvernarea național-tărănistă, noțiunea ocrotirii intereselor regionale se confunda cu aspirațiunile naționale românești din Ardeal și Banat, dela această însem-

nată dată noțiunea a evoluat, devenind o delimitare strict geografică și cantitativă, fără vreun sens politic mai înalt. Interes regional, în practica național-tărănistă înseamnă un lucru tehnic, de calcul gospodăresc: a canaliza cât mai mult din binefacerile bugetului general al statului în punga oricui din acest colț de țară, care, în definitiv, nu este altceva decât un imens hambar, fără suflet și fără obligațiuni de ordin moral sau național. Ardealul-hambar a primit, într'adevăr, mult belșug, ca niciodată dela prăbușirea vechilor hotare, dar compartimentele lui românești tot goale au rămas, siță rară unui viscol politic și social pornit în plină primăvară românească.

Un singur exemplu ne va desveli toate erorile concepției deficiente mai sus.

Pentru a înlătura jurisprudența organelor noastre judecătorești, desvoltată în legătură cu aplicarea legii generale de pensii din 1925, declarată nedreaptă pentru că elimina orice lege sau regulament ungar la stabilirea drepturilor la pensie, iar unei categorii de foști militari numai atunci le recunoaștea acest drept dacă au fost răniți pe frontul dela Tisa, la 20 August 1929 guvernul partidului național-tărănesc modifică menționata lege în ce privește Ardealul și Basarabia după cum urmează: Art. 7: »Se extind efectele legii din 2 Septembrie 1920, privind pensiunile celor cari au luat parte în războiul pentru întregirea neamului, cu regulamentul ei și cu toate modificările posterioare ale ei, asupra ofițerilor invalizi proveniți din *fosta armată rusă*, întrucât sunt cetățeni români, sunt încadrați în cadrele de rezervă ale armatei române, au fost examinați de către comisiile medico-militare și puși în poziție de retragere pentru infirmități căpătate sau agravate din cauza serviciului militar în timp de război.

Ca timp de război se consideră în fosta armată rusă timpul dela 31 Iulie 1914 până la 9 Aprilie 1918, iar în fosta armată a republicii moldovenești timpul dela 9 Aprilie 1918 până la 21 Martie 1921.«

Putem răsfoi legea votată de parlamentul național-tărănist pe toate fețele, dar nicăiri nu vom găsi dispozițiuni asemănătoare relativ la români foști militari austro-ungari. Pentru aceștia rămâne valabilă tot jurisprudența cu participarea la luptele dela Tisa.

Interesele Ardealului și Banatului, prin legea modificatoare din anul 1929, au fost ocrotite după cum urmează:

Art. 8. »Cu derogare dela dispozițiunile art. 105, alin. 1 din legea generală de pensii, toți acei funcționari publici din teritoriile unite cari la data când administrațiile străine din acele teritorii au fost preluate de autoritățile române, nu au depus jurământul de credință statului român, vor fi înscriși la pensie sau vor primi ajutoare în sumele și în condițiunile legilor și regulamentelor de pensii în vigoare în acele teritorii la data când au eșit din serviciu, dacă nu au optat pentru cetățenie străină, au fost continui și sunt și acum cetățeni români, locuiesc în țară și depun jurământul de credință.«

Pentru complectarea informațiunilor noastre reproducem câteva rânduri și din expunerea de motive a legii generale de pensii din 1925, declarată păgubitoare intereselor ardeleni și bănățeni de partidul

național-tărănesc și în consecință modificată în sensul de mai sus:

»Dintr'un total de 42.798 pensionari aflați înscrși la 1 Ianuarie 1925, aproape 60% sunt pensionari din provinciile liberate.« Cifrele următoare sunt încă și mai sugestive:

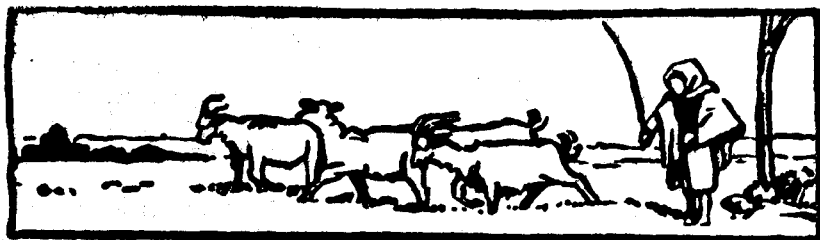
»Dintr'un total de 18.172 pensionari aflați în Ardeal numai 4198 sunt de naționalitate română, iar restul de 14.074 de naționalitate străină (cu 10.352 maghiari).«

* * *

Iată un mod de a ocroti interese regionale rău înțelese, pe care Ardealul nu l-a cunoscut și nu l-a dorit. Pe firmamentul istoriei noastre naționale se înalță strălucitor și majestos soarele celei dintâi primăveri românești, dar razele lui nu dau căldură și viață decât plantelor exotice din mijlocul nostru. Ardealul românesc, istovit de iarna milenară, stă în umbră, scuturat de frig și nevoi, fără să priceapă și fără să merite această nouă mucenicie.

P. NEMOIANU

Experiența și autoritatea partidului liberal

Cu mirare și nedumerire am citit în ziare care nu apără, de obicei, politica liberalilor, regretul că „această forță politică, de îndelungată experiență, de nediscutată autoritate“, cum spune de pildă d. Pamfil Șeicaru în *Curentul*, s'a exclus din viața politică și „că noul Rege nu poate fi lipsit de acest mare capital de experiență politică, fără a diminua puterile făptuitoare ale domniei care începe“.

Din fericire pentru Rege, și deci și pentru țară, toți acei cari gândesc la fel se înșeală, pentru că *acea vastă experiență și autoritate, a cărei existență n'o contestăm, n'au fost utilizate nicidecum în folosul țării, în folosul Suveranului, decât numai într'atât întrucât foloseau, înainte de toate, intereselor personale ale șefilor și intereselor generale ale partidului.*

Acesta este un adevăr, pe care nu-l poate contesta nimeni dintre cei ce-au căutat să aprofundeze câtuș de puțin istoria noastră politică din ultimii ani înainte de război, în timpul acestuia, și mai ales după război.

Dar, să lăsăm istoria la o parte și să vedem care sunt rezultatele guvernărilor liberale, aproape continue, în lunga perioadă dela 1914 până la 1928, când acest partid a stăpânit România nu mai puțin de unsprezece ani. *De o parte, o țară și o populație sărăcită, de alta un partid cu organizații puternice, având, și astăzi, sub controlul său aproape toată finanța, industria și economia țării.*

În acest lung interval, în care au guvernat aproape numai liberalii, ce progrese a făcut țara românească? Privind în jurul nostru vom constata, de pildă, că liniile noastre ferate sunt într'o situație din cele mai precare. În 12 ani nu s'a pus în circulație decât o singură linie nouă în lungime de 120 km., pe distanța Arad—Oradea, construită și aceia, după cum știe toată lumea, în modul cel mai defectuos, în vreme ce toate liniile vechi sunt în starea cea mai proastă,

necesiând zeci de miliarde pentru refacerea și transformarea lor într'un instrument cu adevărat folositor statului și populației.

Acelaș lucru se poate spune și despre șosele și celelalte căi de comunicație, despre serviciul nostru fluvial și maritim, despre administrația țării, despre finanțele ei, despre economia națională în general, în vădit regres față de situația dinainte de război, deși între timp teritorul țării s'a mărit.

Ruină pe toate târâmurile, un stat sărăcit, lipsit de credit înăuntru și înafară, o populație sărăcită atât la orașe cât și la sate, amenințată să-și piardă tot avutul, prin vânzări silite, pentru datoriile, încărcate cu dobânzi cămătărești, pe care le are la băncile liberale și la cămătari, tot liberali în mare parte.

Mai este însă altceva și mai grav, și anume complectă nepregătire a armatei. Cu strângere de inimă am citit știrea înarmărilor febrile ale Moscovei, pentru că știam că la noi nu s'a făcut nimic sau aproape nimic pentru a putea respinge cu succes un eventual atac al bolșevicilor. În perioada dinainte de război, Dimitrie Sturdza a dezorganizat armata prin economii nesăbuite, și rezultatul l-am văzut în prima parte a războiului, ducând la dureroasa noastră înfrângere și la ocuparea de către dușmani a trei sferturi din țară. Acest rezultat dureros este opera lui Sturdza și a urmașului său la șefie, Ion I. C. Brătianu, căci nici acesta în cei doi ani de neutralitate și nici înainte n'a făcut aceea ce trebuia pentru înzestrarea armatei.

La fel a procedat, după război, dl Vintilă Brătianu, și mâine, dacă vom fi atacați, riscăm — grație experienței, autorității și sportivei inițiative creatoare a partidului liberal — să ni-se întâmple, pentru a doua oară, ceea ce ni s'a întâmplat în 1916: Să fim învinși!

Dar, în definitiv, ce anume face pe unii sau pe alții să vorbească de autoritatea partidului liberal și conducătorilor săi? Cine sunt acești conducători și ce au făcut pentru țară? Ce a făcut d. Vintilă Brătianu, de pildă? Politica financiară și economică a acestuia, care de altfel nu-i este personală ci a partidului, făcând parte dintr'un sistem bine chibzuit de acaparare a întregii averii naționale, ne-a dus la dezastrul de astăzi. Pentru a nu lungi prea mult vorba, nu vom mai releva la activul sau pasivul acestui bărbat politic decât paguba de câteva sute de milioane mărci germane aur, pe care a cauzat-o țării prin faptul că, în 1923, a refuzat propunerea Germaniei de a se achita față de toate justele noastre pretențiuni cu suma de trei sute milioane mărci aur. A refuzat atunci; în 1928 însă, România a trebuit să se multumească numai cu vreo 60 de milioane, așa că statul român a pierdut minimum 240 milioane mărci aur, ceea ce face 10 miliarde de lei hârtie, în realitate însă mai mult, pentru că dacă în 1923 stăteam la târguală, Germania având interes să se împace cu noi, ar fi fost de sigur dispusă să dea și mai mult.

Inseamnă aceasta prevedere și experiență? În orice țară din lume, cel puțin în cele civilizate, un bărbat politic aducând țării asemenea pagubă enormă, n'ar mai fi fost tolerat un moment în viața

publică și politică a acelei țări. La noi, însă, lumea îi admiră experiența și autoritatea!

Despre ceilalți ce să spunem? D=I I. G. Duca, despre care d=I Pamfil Șeicaru are o atât de bună părere, încât nu pregetă să-l califice ca pe un fenix al vieții politice românești? Inteligență de elită întovărășită de o bogată experiență, pricepere mlădioasă, sprinteneală adaptată oricărei probleme, cuprinzătoare prevedere, corectitudine impresionantă? Indoielnice calificative! În orice caz, nu despre calități personale poate fi vorba, ci despre rezultate. Care sunt urmele, pe care le-a lăsat d=I I. G. Duca la numeroasele ministere pe care le-a condus din 1914, de când a intrat pentru întâia oară în guvern? Nu prea le vedem, nici la externe, nici la interne, nici la instrucția publică, astfel că aceste calități cu care l-a înzestrat natura, dacă ar fi existând în realitate, n'au fost utilizate în profitul țării, ci cel mult în al d-sale personal, pentru a ajunge, încet dar sigur, la conducerea partidului. În acest scop, a cheltuit d=I I. G. Duca multă inteligență, sprinteneală, prevedere și pricepere, însoțită și de foarte multă fățarnicie și intrigă bizantină. Țării însă aceste calități n'au adus foloase.

Dintre ceilalți, singur d=I C. Argetoianu merită să fie trecut printre fruntașii de *primo cartello*, d=sa însă este un neofit și aproape un intrus în partidul liberal și, după cum îl cunoaștem, nu va stăruii prea mult în tovărășia d=lor I. G. Duca și Vintilă Brătianu. Măine, poimăine îl vom vedea aiurea.

Restul? D=ni dr. C. Anghelescu, N. N. Săveanu, N. Chirulescu, Tancred Constantinescu, C. Dimitriu dela Târgoviște, V. Sassu, C. Banu, Al. Lapedatu și *tutti quanti*? Nici unul dintre aceștia nu este indispensabil, fiecare dintre ei găsindu-și cel puțin echivalentul, nu într'unul ci în mai multe exemplare în oricare dintre celelalte partide politice.

Cum ei nu sunt indispensabili, tot asemenea și partidul liberal luat în înfregime, mai ales că acest partid *nu mai* este un partid politic în adevăratul sens al cuvântului, cum a fost odinioară, ci o *vastă tovărășie de exploatare a țării*, compusă din câteva sute de membri în consiliile de administrație ale diferitelor bănci și instituții financiare, pe care le-au acaparat în folosul lor personal și cu ajutorul cărora au pus stăpânire și pe întreaga noastră avuție națională.

Câteva sute în București, de unde conduc instituțiile mari ale țării, alte câteva sute în capitalele de județ, unde conduc băncile locale. Acești administratori ai averilor acționarilor formează statul major al partidului, armata însă este formată din miile de funcționari ai acestor instituții și din miile de acționari ai băncilor și celorlalte instituții pe care le administrează numai liberalii.

Acesta este partidul liberal, și prin urmare, faptul că s'a exclusiv singur din viața politică nu trebuie să ne îngrijoreze, pentru că, în lipsa lui și a tiraniei pe care a exercitat-o, poporul va avea toată libertatea să muncească la refacerea sa, oamenii politici vor recăștiga libertatea de acțiune să lucreze așa cum dictează interesele țării.

libertate pe care n'o aveau în trecut, pentru că liberalii, în atotputernicia lor, se împotriveau.

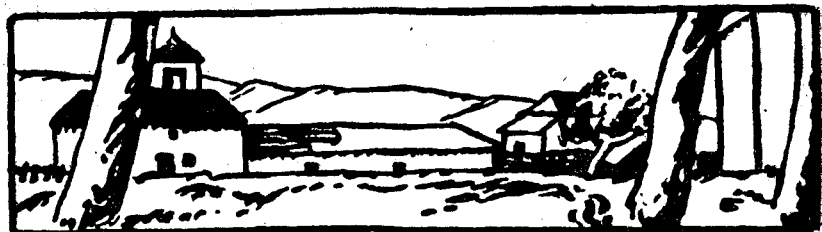
Am putut vedea aceasta în cele două foarte scurte guvernări ale d-lui general Averescu. În amândouă, orice tentativă de a îndruma țara pe căi firești era sabotată și amândouă aceste guverne au fost răsturnate, nu pentru că au făcut greșeli. Știți foarte bine cât de favorabilă și de bună era situația în 1927, câte perspective se deschideau țării, — cum a mărturisit însuși d-l N. Iorga, — și totuși guvernul a fost răsturnat, pentru că amenința să turbure socotelile politice ale partidului liberal.

De această tiranie am scăpat acum. Să sperăm, pentru totdeauna. Poporul și-a exprimat sentimentele sale prin modul cum a primit înscăunarea Regelui nostru legitim, pentru că acele formidabile manifestațiuni de simpatie însemnau, pe lângă dragostea neîfărmurită pentru Carol II, bucuria că a scăpat de tirania partidului liberal. Dovadă că acele manifestațiuni s'au produs, cu toată deșănțata și nerușinata campanie de ură, de ponegriri, de calomnii, de insulte dusă contra Suveranului nostru și cu toate protestările partidului liberal, în ajun și a doua zi după întronare.

Aceiaș bucurie trebuie s'o exprimăm și noi toți, cu sentimentul că o eră nouă se deschide pentru țară, și în siguranța că guvernele care vor veni vor avea toată libertatea să îndrume politica noastră financiară și economică — despre aceasta este vorba în primul rând — pe calea pe care trebuia îndrumată încă din 1919, imediat după război.

Lipsa autorității și experienței partidului liberal însă, nu va fi în nici un caz simțită de țară, pentru că mai există destui oameni, dacă nu cu afâta „autoritate“ și „experiență“, desigur însă cu mai multă pricepere și cu mai multe bune intențiuni de a-și servi țara și neamul în mod dezinteresat. Aceasta este deajuns deocamdată.

V. P. RÂMNICIANU

Argumente democratice

— Comedie electorală cu două fețe —

I.

Domnul Vasile Popescu, avocat cu reputație și fruntaș democraț, își anunțase sosirea în satul Prigonijii din Vale, în vederea unei întruniri politice, la care dsa trebuia să-și desfășoare programul, în calitate de prim candidat pe lista guvernului, pentru alegerile de deputați.

Învățătorul Pintilie Diaconu și doamna învățătoare Iulia Diaconu, făcuseră toate pregătirile de circumstanță pentru primirea unui orașan subțire. Preotul Ieroftei Gherasim, față bisericească de modă veche, venise la învățător ca să fie de față la primirea musafirului, mai ales că sfinția-sa era menit să prezideze adunarea. Sătenii începuseră să se aduna în sala de clasă amenajată pentru întrunire. În „salonul” afumat cu „papier d’Armenie” învățătorul și preotul se săbăteau ca în pragul morței, că trecuse aproape două ore de la ora anunțată și „conu Vasilică” nu se mai arăta. Învățătorul care se plimbă energic, se oprește în fața preotului.

Învățătorul: Ei apoi?

Preotul: Apoi dă!

Învăț.: Ne facem de răs! Oamenii au început să vie și el nicări.

Preotul: Să-l ia dracu... Doamne iartă-mă! (*Își face cruce.*)
(*Doamna învățătoare îmbrăcată cu eleganță rurală cu părul muncit și pudrată puternic apare în ușă.*)

Doamna (către învățător): Licuță, eu nu mai pot.

Învăț. (nervos): Ce nu mai poți femeie?

Doamna: Nu mai pot aștepta! Tăiței din supă s’au făcut terciu și friptura s’a uscat ca talpa.

Învăț.: Ei, și ce vrei să fac? Doar n’am să-ți scot din buzunar!

Preotul: Prea ești aspru frate Pintilie! Doar n’ai să te cerți cu

nevesta din pricina lui. Mai dă-l dracului... Doamne iartă-mă! (*Iși face cruce*).

Invăț.: Da n'o vezi părinte! Crapă inima în mine de ciudă; nu-mi văd capul de griji, și dumneai cere să-mi mai port și grija tăițelilor.

Doamna: Lasă Licuță nu te inerva. Am spus și eu grijele mele. Mi-ai ciudă, că îmi reușise așa de bine mâncarea și acum se strică. (*Se așează*).

Invăț.: Nu vine și pace!

Doamna (către preot): Da cine-ai aista Vasile Popescu?

Preotul: Feciorul popei Iordache de la Vovidenia, biserica din Târgul Vitelor.

Invăț.: De aceea s'a ales o vită!

Preotul: Cum vorbești frate Pintilie! Da-ai un șiret de mă minunez cum îl rabdă pământul.

Invăț.: Și cu mare trecere în partid. Știu!

Preotul: Apoi vezi!

Invăț.: Am zis și eu așa o vorbă, între noi, că nu vezi cum ne fierbe fără apă?

Doamna: Bătrân?

Preotul: Da de unde! Să aibă vre-o 32 de ani.

Doamna: Frumos?

Preotul: Hm! Un mușunache ras ca'n palmă și c'un singur ochelar.

Doamna: Cum așa?! A, da! Monoclu! E însurat?

Invăț.: Dragă Iulico, du-te mă rog fie, și nu ne mai pisa și tu, că îmi vine să-mi iau lumea'n cap!

Doamna: Tare mai ești nervos azi, Licuță! (*Ese*).

Invăț.: Muerea tot muere! Ii stă capul la drăcii.

Preotul (ascultă): Par'că se aude o mașină!

Invăț.: Așa mi se pare!

Doamna (intră precipitat): Vine, vine!

(*Preotul și învățătorul se reped pe ușă. Doamna rânduie în fața oglindei și corectează ce-ar mai fi de corectat*).

Popescu: (*intră vorbind. Volubil, degajat, cu un aer de prietenie protectoare*). Da prieteni, o pană de motor care mă exasperase. Credeam că nu se mai poate repara. (*Vede o doamnă*). A, pardon, sărut mâna!

Invăț.: Soția mea.

Popescu: Sunt fericit doamna mea că vă pot cunoaște, după atâtea vorbe bune ce-am auzit despre dv.

Doamna: O!

Popescu: Da, da. Sunt arhicunoscute calitățile dv. de eminentă dascăliță.

Doamna: Vă mulțumesc. Luați loc vă rog.

Popescu: Sărut mânuța! (*Se așează*). Ei, cum stăm!

Preotul: Bine, coane Vasilică, bine!

Popescu: Bine să dea Dumnezeu părințele, că nimeni nu fuge de bine. Oameni o să avem?

Invăț.: Berechet!

Doamna: Imi dați voce să mă retrag. Eu am...

Popescu: Grijele gospodăriei, știm. Lasă că o să vă prindem și pe dv. în hora politică. Lărgirea drepturilor femeiei este unul din punctele noastre de program. Pentrucă, dragi prieteni, trebuie să recunoașteți și dv., că este o mare nedreptate. Cum adică? Andronie Ifrim, crâșmarul de aici, poate să voteze și doamna, cultă cu poziție socială demnă și înălțătoare, nu? Asta nu poate să mai continue. (*Surâzând*) Și apoi chiar pentru noi, candidații, cu cât ar fi mai plăcut să-i sărutăm mâna doamnei solicitându-i votul, de cât să stăm de vorbă cu Andronie și să ne trăsnească duhoarea pipei. Da, da, scumpă doamnă vom înlătura milenara nedreptate ce vi se face. Acestea fiind zise nu-mi pot permite să vă mai rețin. (*Doamna salută surâzând și ese*).

Invăț.: Ați câștigat-o coane Vasilică. Ea este o feministă înfocată.

Popescu: Și are perfectă dreptate! (*Schimbând tonul*). Dragă profesore, s'a făcut! Aseară la club am stat de vorbă despre dta cu prefectul și cu revizorul. Revizorul nu mai găsea cuvinte de laudă pentru activitatea d-tale școlară și extra școlară. Noi, democrația, dragă profesore, știm să apreciem meritele și mai cu seamă căutăm să ridicăm la suprafață valorile necunoscute. S'a făcut, să știi! După alegeri vei fi numit subrevizor, și în viitoarea legislație un loc în parlament.

Invăț.: Nu mă gândesc așa departe.

Popescu: Pardon! Ne gândim noi, cari avem nevoie de valori proaspete. Eu aș fi dorit să fii pus pe listă chiar acum, dar mi s'a răspuns că ești prea nou în partid, așa că se mai cere o ucenicie, în care timp să fie pusă la probă, — nu capacitatea d-tale, — cât mai cu seamă pătrunderea principiilor și adaptarea la disciplina de partid. Dar astea nu sunt actuale, nu-i așa? Apropos! Zamfirescu, mare meșter în campanii electorale, mi-a recomandat să-l câștigăm de partea noastră pe Ili Dârzu de aici. Cum să facem?

Invăț.: Foarte simplu. Câteva sutare și s'a făcut.

Popescu: S'ar putea să vorbesc și eu cu acest ilustru personagiu? Ia vezi tu profesore dragă!

Invăț.: Indată coane Vasilică! (*Ese*).

Popescu: Ei, și acum părinte, fiindcă suntem singuri, spune-mi ce te doare.

Preotul: Apoi, coane Vasilică, drept ți-oiu spune: eu, ca față bisericească, nu mă îmbulzesc la bunuri lumești și trecătoare.

Popescu: Știu părinte, că ești un preot cuvios și smerit, da, oricum omul are trebuinți și dureri. Iată, de pildă, am aflat că nu te împaci cu preotul cel tânăr.

Preotul: A, ha! S'a și dus cu jalba'n proțap! Mare drac, Doamne iartă-mă!

Popescu: Eu socot c'ar fi nimerit să-l aducem în locul lui pe ginerele sfinției tale de la Prisaca.

Preotul: Tiii, mare pomană ți-ai face coane Vasilică!

Popescu: (notând în carnet) S'a făcut!

Preotul: Și-aș mai avea eu de spus un cuvîntel!

Popescu: Spune părinte.

Preotul: Nu s'ar putea să capăt un culion albastru?

Popescu: De sub-ptoereu?

Preotul: Așa, așa, coane Vasilică! Tare de mult mă gândesc eu la asta.

Popescu: (notând) S'a făcut! Sub-ptoereu și stavrofor.

Preotul: Iiii! Ce mare bucurie ai să-i faci bieteii preutese, coane Vasilică. Va să zică se poate?

Popescu: Păi cum să nu se poată așa lucruri simple și mărunte. S'a făcut; pe onoarea mea!

(Intră învățătorul cu Ili Dârzu).

Popescu: (zâmbind) Norocul cel mare domnu Ili! (Ii întinde mâna. Ili își șterge mâna de ȋțari).

Ili: Păi, noroc să fie coane Vasilică!

Popescu: Ia poftim șezi că avem de sfătuit.

Ili: D'apoi că stau eu și'n picioare. Despre ce-o fi vorba?

Popescu: Alegerile, alegerile, domnu Ili!

Ili: Apoi, da, da! Se apropie! Să vedem... ce-o da târgul și norocul!

Popescu: Târgul, îl facem noi. Norocul... cum și-l face și omul.

Ili: Apoi de, asta cam așa-i coane Vasilică.

Popescu: Ce zici? Treci de partea mea?

Ili: Adecă... cum?

Popescu: Să mă ajuți în alegeri!

Ili: Impotriva cui?

Popescu: Știi dta! Grigore Fărăianu.

Ili: Ei! păi, conu Grigore îi boer bogat, avan, plătește bine.

Popescu: De unde știi?

Ili: Mi-a trimis el așa o vorbă; da eu nu i-am dat nici o făgăduință.

Popescu: Despre plată nu poate fi supărare.

Ili: Bun cuvânt! Da vorbirea-i că eu nu lucrez singur, că uite de ce: ca să-l zădăram la *truniri* trebuie să fim mai mulți. Dacă-i vorba de-o *tâmplare* nefericită ca de-o pildă, să-i iasă o bucsă de trăsură ori să-i pocnească o gumă de la *tomobil*, iar trebuie să lucreze mai mulți. Ori să zicem că am vrea să-i facem calea întoarsă de la un sat oarecare, trebuie să-i aținem drumul mai mulți. Așa că...

Popescu: Bun, bun! Văd că ne înțelegem și că te pricepi. Cu câți oameni lucrezi dta?

Ili: Numai cinci! Adecă patru fără mine. Da, pentru că la lucru suntem deopotrivă și la plată trebuie să fim tot așa.

Popescu: Și cam ce pretenții ai domnu Ili?

Ili: Trei mii de lei de cap. Asta pentru dv., că dac'ar fi vorba de conu Grigore s'ar schimba socoteala.

Popescu: Cam scump!

Ili: Da face! Cinci oameni așa ca mine spargem orice trunire, dacă ne-om pune pe-atâta.

Popescu: Bine domnu Ili! Uite, eu nu mă târgui. Să vă văd!

Ili: Las' pe noi coane Vasilică.

Popescu: Și cinstit! Să nu vă dați cu vrăjmașul.

Ili: Îracan mine! Coane Vasilică! Se poate?! Uite, asta mi-i crucea! (Își face cruce). Aș mai avea o vorbă.

Popescu: Zi!

Ili: Dacă, Doamne ferește, dăm vreo lovitură mai... fără sine și se naște proces! Să ne aperi mata.

Popescu: Bun înțeles!

Ili: Și... din vorba noastră, trebuie să ne dați jumătate înainte.

Popescu: Bine! După întrunire! Să văd cum ții cu mine.

Ili: Apoi, nu-i rău nici așa. S'auzim de bine coane Vasilică. (Ese).

Preotul: A dracului hoț, Doamne iartă-mă! (Își face cruce).

Popescu: (vesel) Așaa! O făcurăm și pe asta. (Întră învățătoarea). Acuma la întrunire!

Doamna: Cum se poate? Întâi să poftiți la masă!

Popescu: Doamna mea, nu vreau să cad în disgrația dv., și totuși am să vă rog să nu vă supărați că lăsăm masa după întrunire.

Invăț.: Atunci ar trebui să facem unele pregătiri.

Popescu: Chiar vă rog foarte mult!

Invăț.: Să mergem părinte. Nu vă supărați coane Vasilică! Vă lăsăm câteva minute numai cu Iulia.

Popescu: Vai de mine! Cum să mă supăr, dragă profesore, când mă lași într'o companie atât de fericită! Numai tu să nu fii gelos! (Invățătorul și preotul pleacă râzând).

Popescu: E gelos profesorul?

Doamna: O, nu!

Popescu: Mă mir! Ar trebui să fie!

Doamna: Pentru ce?

Popescu: Vai doamnă! Știți bine pentru ce. O femeie frumoasă, tânără, inteligentă, excelentă gospodină și eminentă dascăliță ca dv., ar putea fura mintea și inima oricărui bărbat. Dar se pare că acesta e păcatul bărbaților însurați: nici odată nu pot aprecia suficient comportările ce le aparțin.

Doamna: A, domnule Popescu, mânușiți bine complimentele!

Popescu (serios): Nu doamnă! Vă înșelași! Eu niciodată nu fac complimente. Însă dați-mi voe să fiu sincer. De cum am intrat aici, am fost influențat de atmosfera de pace și bună ordine. Și apoi prea mult mi s'a vorbit de dv. ca să nu vii pregătit a găsi o femeie adorabilă, care întrece cu mult, cu foarte mult, așteptările.

Doamna: Vorbiți așa, ca și cum ați fi venit pentru mine, și asta n'o pot crede!

Popescu: Sincer vorbind, n'am venit pentru dv., dar acesta e neprevăzutul în viață. La o cotitură a drumului vieții tale, rămân înmărmurit de frumusețea și grația unei flori rare, și uiți cu totul să-ți continui drumul. O fire ticălos de sentimentală, cum sunt eu, se derutează ușor. O, doamnă, să nu vă speriați, îmi dau perfect seamă că nu pot spera nimic, — nici nu îndrăznesc să sper, — și totuși am să vă cer să faceți un gest de bunăvoință.

Doamna: Domnule Popescu sunt complet zăpăcită. Delicatețea dv. mă oprește să fiu aspră, dar trebuie să vă spun că nu vă pot acorda nimic.

Popescu: V'am supărat, nu e așa doamnă?

Doamna: Sunt surprinsă.

Popescu: Iertați-mă! N'am vrut să vă supăr. Dați-mi vă rog o dovadă că nu sunteți supărată.

Doamna: Ei bine, nu sunt.

Popescu: Probați-mi-o.

Doamna: Cum?

Popescu: Dați-mi voe să vă sărut mâna cu tot respectul cuvenit.

Doamna: Asta e posibil. (*Li dă mâna, Popescu o sărută apăsător, după care încearcă s'o ia în brațe. Doamna rezistă. Intră învățătorul și preotul.*)

Invăf.: (*intrând*) Gata coane Va... (*Tare*) Iulio am să-ți spun ceva. (*O ia strâns de braț și iese.*)

Preotul: Ce-a fost asta coane Vasilică?

Popescu: Oare el a văzut?

Preotul: Da cum dracul, Doamne iartă-mă, să nu vadă, că doar eu eram după dânsul și tot am văzut. Doamne ferește! (*Își face cruce.*) Și nu ne duce pre noi întru ispită.

Popescu: Va să zică a văzut!

Preotul: Firește! Și cum e el turc, mă tem că am spurcat scâldătoarea, pardon de impresie. Acum rămâi mata puțin singur să vedem dacă putem drege treaba. (*Pleacă, pe când Popescu rămâne dezolat pe-un scaun în fața mesei.*)

VLADIMIR NICOARĂ

GAZETA RIMATĂ

Omul providențial

*D-l Iuliu Maniu își atribuie meritul
de a fi adus în țară pe Regele Carol
al II-lea.*

*Români din patru unghiuri, săltați de bucurie,
Ghiulucă 'n cartea vremii o nouă faptă scrie,
E ziditor de țară și dătător de legi,
El face revoluție și tot el pune Rege.*

*Când au căzut Habsburgii umpluse toată scena,
El aclamase frontul, i se'nchinase Viena,
Și dacă 'n drum spre casă cumva se răsândea,
Nici România-Mare, parol, nu se făcea.*

*Dar el n'a stat pe gânduri, ca furii și ca lașii,
Căci gloria străbună i-a dus spre țintă pașii,
Venii la Blaj cu trenul, discursul și-a finit,
Și cât ai zice: gata, unirea s'a făcut.*

Acesta-i adevărul, oricât n'ați vrea a crede,
Că țara românească dela Maniu purcede,
Din neagra barbarie, tot el ne-a scos, pe sus,
Scăldându-ne 'n lumina splendidului Apus.

La Mărășești, în luptă, el ne-a salvat, cu tunul,
Ne-a învățat să scriem, a inventat săpunul,
Și-o gămălie nouă, — cu spiritul-i înalt, —
Chibritului îi puse, la vârful ceălalt.

A născocit căruța cu foc pe patru roate,
La toate se pricepe și-i meșter bun la toate,
Jurisconsult și popă, strateg și orator,
Tribun și om politic, poet și prozator...

Deci nu-i fu anevoie, oricine înțelege,
Să schimbe 'n două clipe un Principe în Rege,
Căci el, în jachețică, e ca un Demiurg,
Din zori el face noapte, și ziuă din amurg...

...Vorbeam acum trei zile, în colț, lâng'o ulucă,
Cu un voinic din Teaca, așa, despre Ghiulucă.
Căutând în spațiu sprijin, de gard m'am rezimat,
Și, ridicând privirea spre cer, am întrebat:

— „Cine-a făcut pământul, și soarele și luna,
Și lumea cea de astăzi, și cea de totdeauna?”
Voinicul îmi răspunse semeț, într'un târziu:

— „Mă miră întrebarea, desigur că Maniu..”

NICU SONERIE

— Instalații electrice și telefoane —

ÎNSEMNĂRI

Mareșalii României. — Ridicarea d-
 general Prezan și general Averescu la ran-
 gul de mareșali ai României are o semnifi-
 cație care nu poate să scape cugetării
 nimănui. Regele Carol al II-lea a voit să
 și inaugureze noua lui domnie printr'un act
 de recunoaștere solemnă a meritelor câști-
 gate pe câmpul de luptă de cei doi coman-
 danți încărungați în serviciul patriei, mulțu-
 mită încrederii și destoiniciei cărora armata
 noastră, a cunoscut atâtea înălțătoare clipe
 de glorie militară, în mijlocul celor mai
 dureroase încercări. Cinstea ce li s'a făcut
 nu-i semnul unei vanități întârziată, căci
 nici d. mareșal Prezan, fostul șef al mare-
 lui cartier dela Iași, nici d. mareșal Ave-
 rescu, biruitorul dela Mărăști, care a stat
 în trei rânduri în fruntea trebilor țării, nu
 mai aveau nevoie de adăugirea unui
 nou titlu la cele dobândite până acum.

Gestul regesc are, deci, valoarea unui
 simbol. Partidele politice, prinse în vârtejul
 patimilor de fiecare zi, uită prea adesea
 căror încordări și căror sacrificii datorim
 marea realitate a României-întregite de
 astăzi. Prea mulți dintre noi sunt înclinați
 să creadă, că înfăptuirea unității naționale
 ne-a venit ca un dar neașteptat al îndurării
 dumnezeiești, sau, și mai ciudat, ca un
 fruct, pânguit în pripă, al unei ideologii

politice internaționale, care ar fi triumfat,
 zice-se, și fără tributul sângelui românesc.
 Suveranul României-întregite, Fiul regăsit
 după moarte al Aceluia care a tras sabia
 pentru lărgirea hotarelor, ne-a reamintit
 tâlcul adevărat al minunei, confirmând în
 văzul și în auzul tuturor două adevăruri
 nespuse de simple: că unitatea națională a
 românilor s'a cucerit cu arma în mână și
 că tot astfel se va păstra. Așa înțelegem
 să tâlmăcim solemnitatea de deunăzi, când
 întreaga noastră oștire, credincioasă la vreme
 de pace și vitează la vreme de război, a
 simțit răsfrângându-se asupra ei omagiul
 adus căpeteniilor din zile grele.

Decretul alcătuit la dorința M. S. Rege-
 lui a fost contrasemnat de d. Iuliu Maniu,
 fostul voluntar al armatei austro-ungare,
 astăzi, printr'un joc capricios al întâmplării,
 prim-ministru al României-întregite. Nu-i
 niciun motiv de prea mare supărare în
 această coincidență. Poate, că împrejurarea
 va servi la ceva. Șeful partidului național-
 țărănist începe să învețe, la o vârstă destul
 de înaintată, istoria autentică a țării sale...

Pagini de istorie. — Puneți față în față
 și comparați declarația, jumătate ambiguă și
 jumătate mincinoasă, debitată de d. Iuliu
 Maniu în fața Camerei, — pusă de-almin-

teri la punct de d. N. Ionescu în *Cuvântul*, — cu expunerea măsurată, grea de fapte și plină de simțământul răspunderii fiecărei vorbe rostite, pe care d. mareșal Averescu a rostit-o în ședința comitetului de direcție al partidului poporului. Veți vedea, într-o parte, ridicolul găunos al unui fățarnic, care nu știe cum să-și atribue rolul hotărâtor în desfășurarea unor evenimente ce l'au depășit; de partea cealaltă, veți înregistra câteva pagini de istorie, de o claritate lapidară și de o sinceritate fără cusur. De multă vreme n'am întâlnit un contrast mai categoric între două mărturisiri de credință.

Presa cotidiană, reproducând în întregime expunerea șefului partidului poporului, i-a acordat însușirea unor declarații senzaționale. Niciodată, însă, relatarea unor evenimente dramatice n'a fost făcută cu mai multă sobrietate. Desprindem numai câteva momente culminante, sortite să așeze restaurarea Regelui Carol al II-lea într-o nouă lumină, nebănuită încă de cei mulți, cari au privit lucrurile numai prin jocul aparențelor.

D-l mareșal Averescu afirmă categoric, că încă de pe vremea când partidul poporului se găsea la guvern, în sufletul regelui Ferdinand se produsese un astfel de reviriment, încât o împăcare a defunctului Suveran cu fiul său era, nu numai posibilă, dar foarte probabilă. Dacă nu ar fi intervenit unele neînțelegeri, — alimentate, desigur, de cei interesați, zicem noi, — poate că țara ar fi fost cruțată de multe rele, iar schimbarea dela 8 Iunie n'ar mai fost necesară, căci reînțoarcerea principelui Carol s'ar fi produs pe timpul cât regele Ferdinand mai era încă în viață.

O convorbire, pe care fostul președinte al Consiliului a avut-o cu Ion I. C. Brătianu în preajma morții regelui Ferdinand nu ne mai îngăduie să ne întrebăm, cui se datorește faptul, că reconcilierea dorită nu s'a mai realizat. Iată, cum povestește d. mareșal Averescu acea convorbire:

— „Când Regele, bolnav, era între viață și moarte, am avut o conversație cu Ionel

Brătianu, în cursul căreia m'a întrebat „ce voi face la moartea Regelui, dacă prințul Carol ar voi ca să vină?“ Eu i-am spus, că, „mi s'ar părea odios“ — am întrebat înțat exact acest termen — să opresc pe fiu de a veni la patul de moarte al tatălui său, mai ales dacă tatăl își va exprima această dorință. Și spuneam: „Aș admite să vie, însă i-aș cere prințului făgăduiala că va veni numai ca membru al familiei regale, nici de cum ca să facă politică. Sunt sigur că prințul își va da cuvântul și că-l va respecta, de aceea m'aș duce chiar eu la frontieră, ca să-l aduc“.

— „Doamne păzește! Să nu faci una ca asta!“

— „Atunci, ce este de făcut?“

— „Să ceri Regelui o scrisoare, prin care să spună prințului că chestia este definitiv închisă.“

— „Domnule Brătianu, îmi pare foarte rău, dar nu pot să fac acest lucru: să mă duc la un părinte, care este pe moarte și să-i cer să pună pecetea pe fruntea fiului, nu pot.“

Mulți vor înțelege abia acum motivul brutalei înlăturări a guvernului Averescu în vara anului 1927. Ceeace șeful partidului poporului, din prevedere politică și dintr'un simțământ omenesc, nu voise să săvârșească, a săvârșit Ion I. C. Brătianu însuș, fără ezitare și fără înduioșare, convins, desigur, că aduce un serviciu țării sale. Nu se poate spune dacă, trăind până astăzi, ar fi stăruit în atitudinea sa. Nimic nu ne împiedică să presupunem, că și-ar fi recunoscut greșala. Jalnica experiență a Regentei, care n'a avut niciun efect asupra d-lui Vintilă Brătianu, ar fi fost suficientă pentru a-i arăta calea cea dreaptă.

A doua conversație destăinuită de d. mareșal Averescu e aceea avută cu actualul șef al partidului liberal, la începutul lunii Mai a anului acesta: — „I-am spus d-lui Vintilă Brătianu, că am văzut pe prinț la Bellinzona în ziua de 25 Aprilie. În același timp, i-am spus, lămurit, că prințul Carol se va reînțoarce în țară, fie

că d-*sa* va voi sau nu. Și, dacă este a face o înțelegere între noi, este a face o înțelegere asupra atitudinii noastre înaintea de a veni și după ce a veni prințul.

Dar d. Brățianu trăia încă — după cum i-am spus — în nărușii trecutului, de pe când era în pozițiunea că, ceea ce gândea d-*sa*, se realiza și deci, pentru că socotea că prințul Carol nu trebuie să vină, era convins că prințul nu va veni! Eu vedeam realitățile și ziceam: „să ne înțelegem.“ Și cred că, dacă ne înțelegeam, nu se puneau în situația, în care s'a pus...”

Observați până unde mergea loialitatea de adversar politic a șefului partidului popularului. El știa, că principele Carol va veni în țară, fie că vrea, fie că nu vrea d. Vințilă Brățianu, și în loc de-a pregăti să facă din această schimbare o armă de răzbunare împotriva celor cari i-au dat, fără veste, lovitura dela 4 Iunie, căuta, dimpotrivă, să-i convingă să se pună din bună vreme de acord cu evenimentele. Nu-i aceasta, oare, procedarea ireproșabilă a unui desăvârșit patriot, care încearcă să strângă toate adeviziunile în jurul inevitabilei și apropiatei prefaceri, pe care însăși interesele țării o pretind? Ce păcat, că generozitatea sa a întâlnit urechi, care n'au voit să audă...

În ceea ce privește întâlnirea dela 25 Aprilie cu principele Carol la Bellinzona, d. mareșal Averescu a fost în expunerea sa de o impecabilă discreție, — mărginindu-se să spună, că n'a examinat cu viitorul Rege decât problema reîntoarcerii lui în țară, fără să întrebe ce se va întâmpla după aceea, pentru a nu-i lăsa impresia vulgară a unui fârg, de pe urma căruia să tragă beneficii politice pentru sine sau pentru partidul său.

E de ajuns a-*ât*. Ceea ce a urmat, cunoaștem. D-l Iuliu Maniu are astăzi lipsa de modestie să afirme, că a fost unicul regizor al restaurării legitime a Regelui Carol, iar ziarul *Patria* la rândul ei publică, foarte satisfăcută, părerea unui partizan entuziast, care se bucură cu o neasemuită delicatețe, că șeful actualului guvern „a învățat bine

șurupul“... Orice adăos ar fi, deci, de prisos!

Subsecretarii. — La alcătuirea celui de-al doilea guvern național-tărănist, dl Iuliu Maniu s'a folosit de un amabil subterfugiu, pe care, în conștiința sa curată de bărbat predestinat sincerității, l-o fi socotit ca un soi de *dolus bonus*, utilizabil în asemenea împrejurări. Voiți să știți cum a procedat? A prezintă comitetului executiv al partidului o listă de miniștri, și s'a înfățișat la Rege cu o *alta*. Până să bage, de seamă colegii trași pe sfoară, abia au mai avut timpul să depună jurământul...

Toate experiențele servesc, însă, la ceva. Când a fost vorba să se împartă demnitățile de rangul al doilea, locurile subsecretarilor de stat, lucrurile n'au mai mers atât de ușor. O luptă omerică s'a încins, între candidați pe de-o parte, și între cele două ramuri geografice ale partidului, pe de altă parte. Naționali din Ardeal cu concurenții lor, țărăniștii din vechiul Regat așezăderea. Trei zile au durat chinurile facerii, — și ale desfacerii. Până să se instaleze definitiv (vorba vine) pe strapontinurile lor, competențele partidului zburau ca mingile de „foot-ball“ dela un departament la altul, cu o ușurință lesne de înțeles, de alminteri, într'o tabără democrată, unde ficcare luptător s'a pregătit pentru toate însărcinările.

Astfel, în cele din urmă, profesorul de filosofie, dl P. Andrei, a nimerit la ministerul agriculturii, vorbărețul avocat, dl Pompiliu Ionișescu, s'a trezit la finanțe, iar prezența Consiliului s'a pricopsit, dintr'odată cu doi subsecretari, d. d. I. Lușgojanu și Gr. Gafencu, alcătuind, amândoi, o indispensabilă mână dreaptă a d-lui Iuliu Maniu. Mai adăugăm, că d. Gh. Crișan, un tânăr care a călătorit foarte mult, s'a instalat ajutor de ministru la comunicații, iar dl Gh. Pop, un fel de *Mädchen für alles* s'a pomenit în brațele toate cultele din România-intregită...

Un asemenea spectacol frivol a avut

darul să indigneze până și gazetele favorabile guvernului, constatând, în unanimitate, că împărțirea subsecretariatelor de stat în guvernul d-lui Iuliu Maniu, așa cum s'a făcut, fără niciun criteriu al specialității, constituie o adevărată rușine. Prin firea lucrurilor, subsecretarii de stat, pentru activitatea cărora răspund politiceste miniștrii respectivi, ar trebui să reprezinte un anumit capital de cunoștințe pe tărâmul unde sunt puși să lucreze. Când colo, dumneilor stau în fața problemelor pe care le au de rezolvat întocmai ca vițelul la poarta nouă!...

Intrebăm și noi, cum adică? Banca ministerială s'a transformat în școală de adulți? O fi, dar nu prea vedem unde sunt dascălii.

Jurământul. — Ziarul *Ordinea* a pornit o violentă campanie împotriva ofițerilor români, cari au înlesnit întoarcerea în țară a Regelui Carol II, acuzându-i de călcare a jurământului și cerând scoaterea lor din armată. Iată cum se exteriorizează în cuvinte această supărare: — „M. Sa are posibilitatea să-i răsplătească cu decorații, cu pensii viagere, cu castele, să-i împrietărească, și chiar să le facă uniformă specială și pompoasă, dar să-i desbrace de uniforma nepătată a scumpei noastre oștiri, pentru că prin menținerea lor în cadrele active ale armatei și prin portul uniformei, ei cei dintâi vor avea veșnic în față imaginea unui Rege nevinovat, detronat, iar noi cari îi vom privi, vom fi obligați să trăim ultimii noștri ani într'o dezluzie complectă, păstrând veșnic gunoacle în ochii noștri.“

Cu tot regretul, dar nu împărțășim de loc acest fel de a vedea. Mai întâi, nu poate să fie vorba de niciun Rege detronat, cum zice *Ordinea*. Încăunarea Regelui Carol al II-lea n'a fost o uzurpare, ci dimpotrivă, o restaurare în drepturile normale ale acestuia la succesiunea tronului României. Ofițerii români, cari au recunoscut din primul ceas pe adevăratul lor Suveran, să fie, oare, niște sperjuri ficăloși,

demni de disprețul țării? Dar țara însăși, cași întrecăta armată solidară, a aclamat într'o frenetică și unanimă aprobare revenirea minunată a Principelui pribeag.

Adică, ce-ar fi voit *Ordinea*? Ca ofițerii români să ridice sabia împotriva Regelui lor și să facă zid în jurul d-lui C. Sărățeanu?

Popularitatea. — Se poate citi zilnic în presa noastră afirmația că popularitățile cele mai largi se macină printr'o guvernare mai scurtă sau mai lungă. Așa s'a espliat, de pildă, diminuarea la un moment dat a popularității partidului poporului, pe când, în realitate, cuza nu se poate aritui celor două guvernări ale partidului, din cele mai fecunde.

În cea dintâi s'a realizat reforma agrară, s'a restabilit ordinea primejduită de politica nechibzuită a guvernelor precedente, în a doua s'a obținut ratificarea alipirei Basarabiei, tot realizări care nu macină ci, dimpotrivă, sporesc popularitatea,

Dacă, deci, s'a micșorat cândva acea popularitate, deși pătura cultă a națiunii, intelectuali de pretutindeni continuă să-i păstreze încrederea, pricina o găsim tocmai în faptul că partidul poporului a guvernat prea puțin, iar în opoziție n'a vrut, ca alte partide, să înșele populația prin promisiuni pe care știa bine că nu le va putea realiza. De astfel de mijloace s'a folosit în opoziție partidul azi la guvern, câștigând o popularitate factice, care s'a măcinat imediat ce partidul a luat asupra sa conducerea statului, prin faptul că mulțimea s'a convins repede că s'a înșelat punându-și speranțele în demagogia națională-țărănistă.

Guvernările bune, însă, nu macină popularitatea partidelor. Dovada cea mai bună ne-o furnizează Italia. În cei șapte ani de când Mussolini conduce destinele acestei țări, fascismul nu numai că n'a pierdut nimic din popularitatea sa ci, dimpotrivă, a câștigat tercn în fiecare an, astfel că astăzi aproape toată suflarea italiană, cu foarte puține excepții, se găsește strâns unită în

jurul Ducelui. Popularitatea acestuia nu s'a măcinat.

Correspondentul din Roma al marelui ziar francez *Le Temps*, care nu poate nici de cum deștepta bănuială de parțialitate, scrie ziarului său că impozantele manifestări populare care au avut loc cu ocazia călătoriei Ducelui în Toscana, au fost sincere și spontane, „dovedind odată mai mult că marea majoritate a poporului italian este mai pătrunsă de cât oricând de *spiritul fascist*”.

Din diversele demonstrațiuni care au avut loc la Livorno, Florența și aiurea, și la care correspondentul francez a asistat în persoană, a constatat că nu numai burghezimea, dar și poporul de jos, italianul de rând, muncitorimea putând fi bănuită de simpatii pentru socialism, a aplaudat din toată inima, pentru că „*fiecare italian în fundul inimei sale este măgulit de fermentul de renaștere rezultând din fascism, pentru că poporul, în unanimitatea sa, simte că prin regimul actual Italia numără mai mult în lume decât până acum*”.

Popularitatea nu se fărâmițează printr'o guvernare de șapte ani și nu se va fărâmița aceia a lui Mussolini, nici după o guvernare și mai lungă. Poate că nu va dispărea niciodată. Ea are baze solide, rădăcini adânci în sufletul națiunii, nu ca popularitatea demagogiei, câștigată prin fățarnicie și minciună. Acest fel de popularitate, da, se macină la prima suflare mai puternică de vânt.

Dar, constatarea ziarului francez că poporul italian simte, cu drept cuvânt, că patria sa numără mai mult astăzi decât în trecut, ne silește să ne gândim și la situația țării noastre. Din nefericire, noi nu putem spune acelaș lucru. Din contră, România de ieri număra parcă mai mult în concertul popoarelor, se bucura de mai multă încredere și de mai mult credit de cât se bucură România de astăzi, sporită în granițele ei prin atâtea provincii, dar ajunsă pe mâna unor cârmaci nepricepuți.

Tristă, însă adevărată constatare!

Parlamentul turcesc. — Alp-Kazam Pașa, președintele parlamentului dela An-gora, a caracterizat în modul următor situația politică din patria sa, într'o convorbire pe care a avut-o cu un ziarist dela Viena:

— „La noi nu există decât un *singur* partid politic: partidul republican al poporului. Nu avem opoziție. Această situație va apare poate o anomalie; noi însă am ajuns la rezultate bune cu acest sistem.” (Credem și noi!)

„Această situație a isvorit în mod natural în urma experienței făcute la început cu tipul normal al parlamentarismului, cu zăpăceala părerilor care se contrazic și cu luptele politice inevitabile. Aceste experiențe le-au făcut și alte popoare. Răul care a rezultat, dacă nu și altora, nouă ne-a deschis ochii, arătându-ne calea spre concentrarea tuturor puterilor noastre. Mustafa Kemal a strâns pe conducători și colaboratori în jurul său, împiedicând fărâmițarea acestor forțe productive, ceea ce nu înseamnă că înăbușim părerile contrarii. Critica este liberă, nu însă în parlament, și se și exercitează nestingherită în intrunirile pregătitoare.

„Ceea ce ne-a făcut să ne îndepărtăm de parlamentul european, trebuie căutat în faptul că poporul turc era sătul de activitatea politicienilor. Poporul dorește o politică înțeleapă, muncă practică și respinge eforturile politicienilor de meserie. Principiul muncii parlamentare pentru propășirea națiunii domină viața noastră publică.”

Fără îndoială că turcii, mai înțelepți în multe privințe decât noi europenii, au rezolvat problema politică în cea mai simplistă, dar și cea mai practică formă. La ei au dispărut comunicările, interpelările, întreprinderile, insultele și scandalurile, au fost înlăturate voturile de blam și crizele politice. O stare de lucruri ideală, pe care ar accepta-o orice guvern din orice țară.

Pentru a fi însă complet edificați asupra sistemului, ar trebui să cunoaștem și părerea, dacă nu a opoziției care nu există, cel puțin a cetățenilor, dacă aceștia or fi având vre-o părere, ne fiind, și ei cu toții concentrați în jurul lui Kemal.